

INTEGRACE SLUŽEB

MORAVSKÉ ZEMSKÉ KNIHOVNY - UNIVERZITNÍ KNIHOVNY

DO PROCESU VYSOKOŠKOLSKÉ VÝUKY V BRNĚ

ZÁMĚR VÝSTAVBY BUDOVY
UNIVERZITNÍ KNIHOVNY
V BRNĚ

BRNO, ČERVENEC 1994

1 Prohlášení

Vzdělanost společnosti je základním předpokladem pro rozvoj českého státu. Historickým vývojem vznikla v České republice významná univerzitní a vysokoškolská centra, která plní tuto základní potřebu zdravého a perspektivního rozvoje státu.

školami a desítkami středních škol jedním z nejvýznamnějších center vzdělávání v celém státě.

Skutečnost, že na brněnských vysokých školách studuje téměř 30 tis. vysokoškolských studentů a pracuje téměř 6 tis. vědeckých a pedagogických pracovníků představuje nejvyšší koncentraci na obyvatele ve srovnání s jinými vysokoškolskými centry v ČR.

Současný vývoj vysokoškolského studia směřuje ve světě ke zvyšování samostudia, využívání rozsáhlých knihoven a informačních systémů. Brnu i jeho jednotlivým vysokým školám chybí k dosažení srovnatelnosti se světem to nejdůležitější, co pro svůj rozvoj potřebují, tj. moderní knihovna s dostatečným technickým vybavením a studijním zázemím.

Vědomi si této skutečnosti, ve snaze zkoordinovat společné úsilí, ve snaze zajistit co nejefektivnější realizaci tohoto náročného úkolu, předkládáme společně, tj.:

- zástupci všech vysokých škol v Brně,
- představitelé Města Brna,
- zástupci stávající Moravské zemské univerzitní knihovny,

tento projekt, tj. projekt výstavby nové univerzitní knihovny pro město Brno.

Prohlašujeme, že realizace tohoto projektu přinese prospěch nejenom městu Brnu a vysokým školám zde soustředěným, ale celé veřejnosti, a ve svých důsledcích celé naší společnosti.

Prohlašujeme, že cíl, kterým je výstavba moderní knihovny s propojením do celostátní i mezinárodní informační sítě, nabízející služby vysokoškolské, středoškolské, povede ve svém důsledku ke zvýšení vzdělanosti současné i příštích generací.

Prohlašujeme, že tento dluh, který zatím nebyl splacen generacím studentů a obyvatel města, chápeme jako prioritní pro rozvoj vysokých škol města, který řeší současný neutěšený stav Moravské zemské univerzitní knihovny. Moravská zemská univerzitní knihovna se svým fondem 3,5 milionů svazků patří mezi největší knihovny v republice a přesto se desítky let rozvíjí v nájmech. V roce 1998 uplyne 70 roků od celonárodní akce, kterou byla v Brně uspořádána "Výstava soudobné kultury". Brno i celá kulturní veřejnost ČR si připomene význam a inspirativní vliv na další vývoj ve státě, který měla tato výstava v roce 1928. Považujeme v této souvislosti za reálné nasměrovat práce k otevření moderního knihovního centra v Brně do jubilejního roku 1998, což by příští generace jistě vnímaly jako srovnatelný kulturněpolitický akt.

Obracíme se proto na představitele:

- Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky,
- Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy,
- Ministerstva kultury České republiky

se žádostí o vytvoření podmínek pro realizaci uvedeného záměru.

Rektoři VŠ v Brně:

Masarykova univerzita

Prof.RNDr.Eduard Schmidt, CSc.

Vysoké učení technické

Prof.ing.Petr Vavřín, CSc.

Vysoká škola zemědělská

Prof.ing.MVDr.Pavel Jelínek, DrSc.

Vysoká škola veterinární
a farmaceutická

Prof.RNDr.Stanislav Zíma, DrSc.

Vojenská akademie

Pplk.Doc.ing.Jiří Moc, CSc.

Janáčkova akademie múzických
umění

Prof.Alena Štěpánková-Veselá

Primátor města Brna

Ing.Jiří Horák

Ředitel Moravské zemské
knihovny:

PhDr.Jaromír Kubíček, CSc.

V Brně, dne 1. července 1994

2 Důvodová část

1.1 Vývoj vědeckých knihoven ve městě Brně

Moravská zemská knihovna v Brně svým rozsahem knihovnických fondů, služeb, členitostí pracovišť a výkony je druhou největší knihovnou ČR. Vznikla v roce 1958 a tvoří ji (pro veřejnost samostatná) tři pracoviště

- Univerzitní knihovna (se sídlem Kounicova 1) je univerzální vědeckou knihovnou, vznikla v roce 1808 jako součást učené společnosti, v roce 1883 byla zveřejněna, od vzniku Masarykovy univerzity v Brně roku 1919 plnila funkci veřejné vědecké knihovny především pro přírodní a společenské vědy.
- Technická knihovna (se sídlem Veverčí 95) vznikla roku 1899 jako součást Českého vysokého učení technického. V roce 1945 byla osamostatněna a zestátněna s určením pro širší veřejnost. Je druhou specializovanou knihovnou v ČR (vedle Státní technické knihovny v Praze).
- Pedagogická knihovna (se sídlem Solniční 12) vznikla v roce 1921 jako spolková knihovna, v roce 1951 byla zestátněna a slouží zejména pro učitele základních a středních škol v působnosti obou bývalých moravských krajů (je druhou specializovanou knihovnou ČR vedle Pedagogické knihovny J.A.Komenského v Praze).

Při vzniku Masarykovy univerzity v roce 1919 bylo mezi zástupci zemského zřízení a státem jako zřizovatelem vysokých škol dojednáno, že Zemská knihovna převezme i úkoly univerzitní knihovny pro město Brno. Přešla do přímého řízení Ministerstva školství a osvěty a změnila název na Zemskou a univerzitní knihovnu.

Na Masarykově univerzitě a na dalších vysokých školách vznikly knihovny seminární a jednotlivých ústavů, postupně také ústřední knihovny pro potřeby fakulty nebo vysoké školy. Uvedené knihovny decentralizované a dislokované v areálech kateder a fakult nemohou a také v současné době neplní funkci moderního informačně-knihovnického a studijního centra.

Obtížná dostupnost knihoven, nedostatek prostorů pro sklady knih, a zejména mizivá kapacita studoven vede k praktickému nevyužívání individuálního studia.

2.2 Současný stav

Brno je sídlem několika vysokých škol:

- Masarykova univerzita (fakulty: ekonomicko - správní, filozofická, lékařská, pedagogická, právnická, přírodovědecká a informatiky)
- Vysoké učení technické (fakulty: architektury, elektrotechniky a informatiky, podnikatelská, stavební, strojní, chemická, výtvarných umění)
- Vysoká škola zemědělská (fakulty: agronomická, lesnická a dřevařská, provozně ekonomická, zahradnická)
- Vysoká škola veterinární a farmaceutická
- Vojenská akademie
- Janáčkova akademie múzických umění (fakulty: hudební, divadelní).

Na Masarykově univerzitě jsou vytvářeny knihovny na úrovni ústředních knihoven jednotlivých fakult, v ostatních vysokých školách je zřízena vždy jedna ústřední knihovna pro potřeby celé vysoké školy. Většina knihoven umožňuje omezené studium ve studovnách, které by však vyžadovaly rozšíření. V poslední době dochází k vzájemné spolupráci při automatizaci zpracování knihovních fondů, což však neřeší základní problém, jímž je koncentrace, specializace a racionalizace.

Moravská zemská knihovna, která do jisté míry plní funkci univerzitní knihovny, je na všech svých pracovištích v pronájmu a to v budovách, které byly pro potřeby knihovny získány před více než 50 lety a neumožňují další rozšíření. I v této obtížné situaci je ročně registrováno na 30 tisíc čtenářů, z toho je 60% studentů vysokých škol. Studovny knihovny s pouhými 220 místy jsou celoročně přetíženy a vzhledem k existující situaci jsou nedostačující. Knihovní fond s více než 3,5 mil. knihovních jednotek je téměř z poloviny uložen v mimobrněnských depozitářích, což je pro vlastní provoz absurdní situace. Zavádění automatizace do procesu služeb je za těchto okolností velmi těžko řešitelné, což akcentuje navíc nedostatečná kapacita půjčoven. Z prostorových důvodů nelze umožnit přímý přístup uživatelů ke knihovním fondům.

3 Návrh řešení

Po vzájemném jednání představitelů města Brna, rektorů brněnských vysokých škol a Moravské zemské knihovny bylo konstatováno, že:

a) V současné etapě změn, jež probíhají v pojetí vysokoškolského studia, dochází k integraci vědeckých knihoven do procesu výuky a je nezbytné dosáhnout výrazného zlepšení jak v postavení knihoven jednotlivých vysokých škol, tak v propojení Moravské zemské knihovny jako univerzální encyklopedické knihovny ve městě Brně s cílem racionálního využití pro změnu forem studia vysokoškolských studentů.

b) Primátor města Brna a rektori brněnských vysokých škol se shodují v tom, že nezbytným a optimálním řešením je výstavba nové účelové budovy univerzitní knihovny - Moravské zemské knihovny s dostatečnými kapacitami studoven, na přiměřené technické úrovni.

c) Město Brno, vědomo si významu VŠ pro město i významu předkládaného projektu, vytipovalo a je ochotno dát pro účel výstavby knihovny vhodný pozemek. Společně s představiteli vysokých škol zahájí jednání s resorty školství, kultury, hospodářství a financí k získání finančních prostředků, a to neodkladně.

d) Předpokládaný harmonogram realizace:

- II. pol. r. 1994 projednání záměru na resortní a vládní úrovni,
- r.1995 zpracování projektové dokumentace,
- r.1996 - 1998 realizace výstavby,
- šk. r. 1998/1999 otevření univerzitní knihovny pro Brno a VŠ v Brně.

4 Orientační technická a finanční rozvaha

4.1 Lokalita

V dohodě s Útvarem hlavního architekta města Brna byla pro výstavbu nové univerzitní knihovny určena lokalita na ul. Kounicově (mezi budovami Vojenské akademie a Stavoprojektu), která je výhodná vzhledem k dosahu z centra města a svou polohou poblíž budov několika vysokých škol je tedy v dostupném a relativně klidném prostředí.

4.2 Účelové využití

Knihovna bude architektonicky řešena jako samostatně fungující jednoúčelový objekt se všeobecnou a specializovanými studovny, rozsáhlejším knihovním fondem volně přístupným pro přímé uživatele převážně z řad obyvatelů města Brna a studentů ve městě. Podle možností lokality bylo by vhodné počítat i s pořádáním přednášek a konferencí.

4.3 Náklady

Orientačně jde o prostory knihovny v rozsahu 16.000 m² (60.000 m³) a finančně objem pro výstavbu a zařízení knihovny ve výši cca 300 mil. Kč.

5 Závěr

Vzhledem k tomu, že v období let 1948-1989 došlo k všeobecné a celkové devastaci ve všech odvětvích společenského a duchovního života, byla výstavba knihoven zcela opomíjena a stagnovala. Neúnosnost současného stavu si uvědomuje zejména vysokoškolská veřejnost a to nejenom vědečtí pracovníci, ale zvláště studenti. Stávající knihovny neumožňují pro své nedostatečné prostorové kapacity samostatné formy studia, k nimž se na vysokých školách přechází.

Město Brno je v situaci mimořádné, vezmeme-li v úvahu, že na jeho vysokých školách je v současné době na 30 tisíc studentů a prognózy vývoje s těmito vysokými počty nadále počítají. Počet míst ve studovných knihoven v Brně nedosahuje 2% počtu studentů a zkvalitnění studia na vysokých školách je nemyslitelné bez umožnění rozvoje vysokoškolských knihoven a propojení funkcí Moravské zemské knihovny do procesu vysokoškolské výuky.

Výstavbu účelové budovy všeobecné univerzitní knihovny pro město Brno je třeba pokládat za neodkladnou a prioritní akci a soustředit pracovní úsilí a finanční prostředky takovým způsobem, aby bylo tohoto účelu co nejdříve dosaženo. Primátor města Brna a rektori brněnských vysokých škol pokládají tuto aktivitu za nejvýraznější společné úsilí k připravovanému 70. výročí "Výstavy soudobé kultury", která připadá na rok 1998, kdy by bylo reálné tohoto cíle dosáhnout.

V Brně, dne 1. července 1994

Podpisy: Primátor města Brna

Rektor MU

Rektor VUT

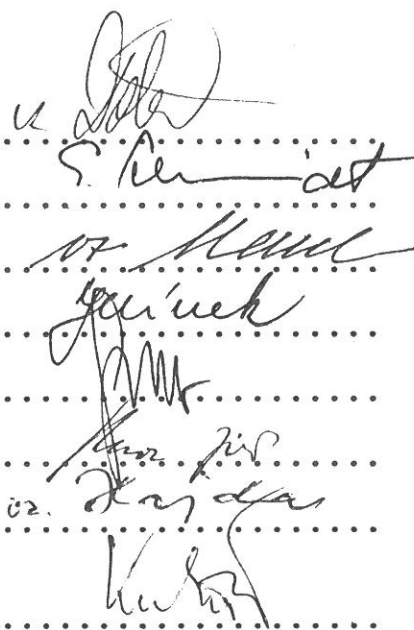
Rektor VŠZ

Rektor VŠVF

Rektor VA

Rektorka JAMU

Ředitel Moravské zemské knihovny

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....